

Bijlage 2 Formats meerjarenbeeld posten en knelpunten

Toelichting op format ontwikkelingen meerjarenbeeld

Ter voorbereiding op de coalitieonderhandelingen en begroting 2019 (van de heringedeelde gemeente) worden de meerjarenbeeldposten geïnventariseerd.

Onder de meerjarenbeeldposten worden die ontwikkelingen verstaan waarop de gemeente geen invloed heeft en waarop niet kan worden bijgestuurd. Het betreft in ieder geval de ontwikkeling van het gemeentefonds, de loon- en prijsstijgingen, renteontwikkelingen en de opbrengst van gemeentelijke belastingen.

Knelpunten (tekorten) bij de uitvoering van bestaand beleid dienen in principe te worden opgevangen binnen de betreffende sector. Dit is mogelijk wanneer sprake is van een keuzemogelijkheid bij de uitvoering van het beleid (is het mogelijk het beleid aan te passen en daarmee kosten te besparen). In dat geval worden dergelijke knelpunten niet in het meerjarenbeeld opgenomen.

Daarnaast worden de volgende ontwikkelingen niet in het meerjarenbeeld opgenomen:

- prijsstijgingen: de organisatieonderdelen worden jaarlijks via het toegestane saldo gecompenseerd voor een gemiddelde stijging van prijzen en lonen. Afwijkingen (positief en negatief) komen voor rekening van het betreffende organisatieonderdeel;
- organisatiekosten: investeringen in de organisatie dienen te worden bekostigd uit efficiencyverbeteringen van de organisatie;
- PM posten: ontwikkelingen waarbij geen schatting van de omvang van het financieel effect kan worden gemaakt.

In ieder geval moet wel aangeleverd worden:

- Terugloop kapitaallasten
- Vrijval kapitaallasten
- Eventuele niet-reguliere volumegroei belastingen
- Rente-effecten (Treasury)
- Structurele effecten uit de jaarrekening (voor zover deze niet reeds tot een begrotingswijziging hebben geleid)
- Ontwikkelingen Enexis en BNG
- Verwachte ontwikkeling in het aantal WWB cliënten (in relatie met het vorige MJB)
- Verwachte ontwikkeling in het aantal mensen dat in aanmerking komt voor een langdurigheidstoelage

Format voor aanlevering ontwikkelingen meerjarenbeeld 2019 – 2023

Onderwerp: Programma Groningen Geeft Energie

Toelichting:

Groningen wil in 2035 een energie neutrale stad zijn. Om aan deze ambitie invulling te geven worden vanuit het programma Groningen Geeft Energie meerdere sporen gevolgd. In 2016 en 2017 kwamen de totale uitgaven van het programma Groningen Geeft Energie uit op ruim 2,5 miljoen euro. Dat kon gefinancierd worden met overgehevelde reserves uit voorgaande jaren. Het toont aan dat het programma Groningen Geeft Energie op stoom is gekomen. Projecten komen tot ontwikkelingen en er kunnen flinke stappen gezet worden de komende jaren. Een van de belangrijkste sporen de komende decennia is het aardgasvrij maken van alle gebouwen in de gemeente Groningen.

Het Rijk heeft aangekondigd dat in 2021 iedere gemeente van elke wijk, dorp een warmte(transitie)plan moet hebben vastgesteld. Dit is een besluit door de Raad. Daarbij gaat het Rijk ervan uit dat de betreffende wijkbewoners hebben meegesproken en meegewerkt aan de plannen in hun wijk.

De gemeente Groningen is inmiddels begonnen met het ontwikkelen van een energietransitieplan voor de eerste zeven wijken. Wij zijn de eerste gemeente (koploper) in Nederland die dit in samenwerking met een netwerkbedrijf (Enexis) voor alle wijken gaat uitvoeren. Daarnaast richten wij ons niet alleen op warmte, maar ook op elektra. Onze energietransitieplannen zijn dan ook uitgebreider dan wettelijk wordt gevraagd. De transitieplannen gaan wij vanaf 2021 integreren in het omgevingsplan. Op dit moment is het ons nog niet duidelijk hoe deze verplichting door het Rijk (ministerie Economische zaken Klimaat (EZK)) wordt uitgewerkt en wat dit voor ons gaat betekenen.

Wat we inmiddels wel weten is dat het opstellen van deze wijk energietransitieplannen zeer arbeidsintensief is. Het plan om dit voor alle vijftig wijken en dorpen in de gemeente Groningen te doen wordt momenteel uitgewerkt. Om voor 2021 voor alle wijken een plan te hebben is onderstaande inzet nodig. Daarbij moet opgemerkt worden dat er via de VNG op dit moment onderhandeld wordt om proceskosten vergoed te krijgen door het Rijk (1fte per 8000 woningen wordt genoemd). Tot nu toe is er echter geen duidelijkheid over deze mogelijke vergoeding en liggen de proceskosten bij de gemeente.

Bedrag: *(hoogte bedrag x € 1.000 en incidenteel of structureel.)*

I/S	2019	2020	2021	2022	2023
I	450	450	450	0	0

Toelichting format bij knelpunten

Ter voorbereiding op de coalitieonderhandelingen vindt er een inventarisatie plaats van knelpunten voor het nieuwe college. Deze inventarisatie wordt overhandigd aan de onderhandelende partijen voor een nieuw college.

In de inventarisatie van de knelpunten worden knelpunten opgenomen die ontstaan vanuit het huidige gemeentelijke beleid of wettelijke taken. Ten aanzien van deze knelpunten kunnen nog keuzes worden gemaakt en ze zijn om die reden niet 'onontkoombaar'. Bij die knelpunten waar het aan het nieuwe college is om het ambitieniveau vast te stellen wordt geen absoluut bedrag ingevuld. De knelpunten moeten worden toegelicht inclusief de effecten als de knelpunten niet of deels worden gehonoreerd of gefaseerd. Een knelpunt kan ook ontstaan bij activiteiten die we nu nog doen, maar waarvan de gelden met ingang van 2019 wegvallen. Daarnaast kan een knelpunt ontstaan door een door de raad uitgesproken ambitie waarvoor nog geen dekking aanwezig is.

Bij de knelpunten willen we de volgende informatie:

- Beschrijf het probleem, zowel inhoudelijk als financieel.
- Welke inhoudelijke/financiële keuzes kunnen de onderhandelaars maken? Het gaat erom hier aan te geven welke verschuivingen binnen programma's (schrappen, versoberen, temporiseren) mogelijk zijn en/of in welke mate doelen moeten worden bijgesteld.

Let op: geef zo helder mogelijk aan hoe het knelpunt cijfermatig tot stand komt. Ga hierbij zowel in op de totale uitgaven en de totale inkomsten/ dekking (presenteer het knelpunt 'bruto'). Indien een knelpunt een herziening is van eerder toegekende extra middelen (die nu onvoldoende zijn), geef dan aan:

- hoe het totaal van de inkomsten/dekking zich verhoudt tot het totaal van de uitgaven ('bruto' dus);
 - wat de reeds toegekende middelen zijn;
- waardoor per saldo het nieuwe knelpunt is onderbouwd.

-

Format knelpunten

<p>Knelpunten Uitvoeren van het Programma Groningen Geeft Energie</p>
<p><i>Omschrijving</i> Groningen wil in 2035 een energie neutrale stad zijn. Om aan deze ambitie invulling te geven worden vanuit het programma Groningen Geeft Energie meerdere sporen gevolgd. In 2016 en 2017 kwamen de totale uitgaven van het programma Groningen Geeft Energie uit op ruim 2,5 miljoen euro. Dat kon gefinancierd worden met overgehevelde reserves uit voorgaande jaren. Het toont aan dat het programma Groningen Geeft Energie op stoom is gekomen. Projecten komen tot ontwikkeling en er kunnen flinke stappen gezet worden de komende jaren. Omdat de programmareserves nu uitgeput zijn werkt het programma nu weer met een structurele begroting van 1,8 miljoen euro. De knelpunten die hieronder in beeld zijn gebracht, betreffen dus een aanvulling op het huidige programma Groningen Geeft Energie.</p> <p>Dat is niet voldoende voor de ingezette opschaling en versnelling die inmiddels in gang is gezet. In de verfijning routekaart -die in derde kwartaal 2018 aan raad wordt aangeboden – wordt berekend welke doelen in 2023 gehaald moeten zijn om het doel ‘energie neutraal 2035’ niet uit het oog te verliezen. Een van de conclusies zal zijn dat het doel bereikt kan worden door 40% energiebesparing, 30% duurzame energieproductie binnen de stad en 30% import van duurzame energie. Op basis van deze doelen wordt per spoor bepaald welke energie duurzaam moet worden opgewekt en hoeveel energie bespaard moet worden in 2023. Op basis daarvan kunnen we ook bepalen voor welke sporen een extra investering nodig is. Hoewel deze stadse routekaart nog niet is afgerond, kunnen we naar aanleiding van de tussentijdse constatering wel concluderen dat er extra financiële middelen nodig zijn op de sporen ‘warmte’ (zie boven), ‘energieopwekking’ (zon en wind) en ‘energiebesparing’ (vnl. bedrijven).</p> <p>Warmte / Aardgasvrije wijken (zie ook ‘ontwikkeling meerjarenbeleid’)</p> <p><i>Wijkaanpak</i></p> <p>Het Rijk heeft aangekondigd dat in 2021 iedere gemeente van elke wijk, dorp een warmte(transitie)plan moet hebben vastgesteld. Dit is een besluit door de Raad. Daarbij gaat het Rijk ervan uit dat de betreffende wijkbewoners hebben meegesproken en meegewerkt aan de plannen in hun wijk.</p> <p>De gemeente Groningen is inmiddels begonnen met het ontwikkelen van een energietransitieplan voor de eerste zeven wijken. Wij zijn de eerste gemeente (koploper) in Nederland die dit in samenwerking met een netwerkbedrijf (Enexis) voor alle wijken gaat uitvoeren. De transitieplannen gaan wij vanaf 2021 integreren in het omgevingsplan. Op dit moment is het ons nog niet duidelijk hoe deze verplichting door het Rijk (ministerie Economische zaken Klimaat (EZK)) wordt uitgewerkt en wat dit voor ons gaat betekenen.</p> <p>Wat we inmiddels wel weten is dat het opstellen van deze wijk energietransitieplannen zeer arbeidsintensief is. Het plan om dit voor alle vijftig wijken en dorpen in de gemeente Groningen te doen wordt momenteel uitgewerkt. Om voor 2021 voor alle wijken een plan te hebben is</p>

onderstaande inzet nodig. Daarbij moet opgemerkt worden dat er via de VNG op dit moment onderhandeld wordt om proceskosten vergoed te krijgen door het Rijk. Tot nu toe is er echter geen duidelijkheid over deze mogelijke vergoeding en liggen de proceskosten bij de gemeente.

Tegelijkertijd is het ontwikkelen van de wijk energietransieplannen slechts het begin van het proces dat alle wijken van de stad Groningen aardgasloos moet maken. De financiering van de uitvoering komt grotendeels bij de inwoners te liggen. Voor 2023 worden in de stadse routekaart voorlopig de volgende doelen gesteld:

- Verwarming van huishoudens: 85% HR-ketel, 5% warmtenet, 5% hybride warmtepomp, 3% luchtwarmtepomp, 2% bodemwarmtepomp
- Verwarming van gebouwen: 85% gasketel, 5% warmtepomp met WKO, 5% biomassa en 5% warmtenet
- Het warmtenet wordt voor 80% met een gasketel gevoed en voor 20% met gas WKK
- Netwerkgas bestaat voor 95% uit aardgas en 5% uit biogas
- Elektriciteit van buiten de gemeente is voor 44% hernieuwbaar (gebaseerd op NEV 2017)

Voor al deze maatregelen is financiering nodig, ofwel in de vorm van subsidies/financiering (bijv. particuliere warmtepompen), ofwel in de vorm van risicoafdekking (bv. Warmtenetten).

In de begroting is in totaal € 710.000,- opgenomen voor de wijkenergieaanpak. Daarvan is 450.000 euro bestemd voor personeel om de wijk energietransitieplannen te ontwikkelen. Dit bedrag hebben we – indien het niet beschikbaar komt via het Rijk – benoemd in het meerjarenbeeld. Daarnaast is voor overige acties 365.000 euro begroot, het gaat dan om:

- Financieringsconstructies
- Campagne
- Cofinanciering wijkenergieprojecten
- subsidies
- Ondersteuning buurtorganisaties/Grunneger Power

Dit is exclusief investeringen in onder andere warmtenetten, WKO's en biogasproductie.

Nb.: De verwachting is niet dat met bovenstaande financiering de tussendoelstelling in 2023 wordt gehaald, omdat er bijna volledige financiering (gemiddeld 25.000 euro per woning) van woningeigenaren (particulier en corporatie) zelf wordt verwacht. In de bijlage is een voorstel gedaan om de transitie in de gebouwde omgeving aan te zwengelen door extra overheidsinvesteringen.

Warmtestad

Financiering warmtebron Noordwest (500.000 euro 2019)

Met het afblazen van de geothermische warmtebron op Zernike is besloten om een nieuwe Business Case voor het warmtenet, met een nieuwe warmtebron, uit te werken. WarmteStad onderzoekt drie bronsystemen die gebaseerd zijn op of biogas, of biomassa of omgevingswarmte (warmtepompen). In juli 2018 wordt een principe keuze gemaakt tussen deze bronsystemen. En in het najaar van 2018 ligt de funding van de business case voor. Met het wegvallen van geothermie is ook de funding met extern vermogen en vanuit de provincie weggevallen.

Warmtestad beschikt dus alleen over financiering vanuit de eigen aandeelhouders.

De nieuwe financiële opbouw van warmtenet Noordwest is voorlopig ongewis:

- De keuze voor een nieuwe bron moet nog plaatsvinden en daarmee zijn de benodigde investeringen ook nog niet helder.
- Er liggen kansen om de warmteproductie helemaal aan de markt over te laten. Investeren in door aandeelhouders voor het warmtenet fase 2 is dan nog wel noodzakelijk.
- Er moet opnieuw met de provincie gesproken worden over hun bijdrage, een nieuwe SDE moet worden aangevraagd en eventueel andere subsidiemogelijkheden.
- Er moet opnieuw onderhandeld worden met banken over externe financiering.

Toch is het raadzaam in de begroting 2019 te anticiperen op een bijdrage aan de nieuwe warmtebron voor Noordwest en de uitrol van fase 2 van warmtenet. Deze begrotingsclaim is gebaseerd op de investering gemoeid met een biomassacentrale met de nadrukkelijke opmerking dat het ook een van de andere twee alternatieven kan worden. Een warmtenet gebaseerd op een biomassacentrale is in het verleden geraamd op 34 miljoen euro. De aanleg van fase 1 van het netwerk is voor 4 miljoen euro inmiddels uitgevoerd. Dit impliceert dat Warmtestad voor een investering staat van 30 miljoen euro (uitgaande van biomassa). Met een verdeling tussen eigen en vreemd vermogen betekent dit dat aandeelhouders gezamenlijk 9 miljoen euro moeten financieren. Daarvan is 4,5 miljoen euro voor rekening van de gemeente Groningen. Dit impliceert dat 360.000 euro vrijgemaakt moet worden om toe te voegen aan het weerstandsvermogen (8% van het uitstaande bedrag).

De investeringsbedragen voor Noordwest gebaseerd op de alternatieven omgevingswarmte of biogas zijn nog onduidelijk. Daarom is het voorstel zekerheidshalve en reservering te hanteren voor de begroting 2019 van 500.000 euro.

WKO-programma (60.000 euro jaarlijks 2019 – 2023)

Op 31 mei 2017 heeft gemeenteraad het Financieel Meerjarenprogramma (FMJP) voor WarmteStad vastgesteld. En daarbij middelen beschikbaar gesteld om deze ontwikkelingen door WarmteStad te financieren. Dit FMJP gaf een doorkijk over de periode 2017 – 2021 voor de verwachten ontwikkelingen (aansluiten van gebouwen, extra bronnenparen etc.) van de collectieve WKO's in Europapark, Grunnobuurt en Ebbingekwartier. De afgelopen tijd is gebleken dat WarmteStad vaak wordt gevraagd om te participeren in beoogde collectieve WKO's elders in de stad. Deze vallen dan buiten de scope van het FMJP. WarmteStad is door ons opgericht als de partij die bij uitstrek de ontwikkeling en exploitatie van collectieve WKO's bij de hand neemt. Voor het nutsbedrijf in de beginfase, zoals WarmteStad, geldt dat de kosten sterk voor de baat uitgaan. WarmteStad genereert voorlopig onvoldoende inkomsten om nieuwe initiatieven op te pakken. Daarmee komt de beoogde verduurzaming van de warmtevoorziening in de stad en de regie die wij willen hebben op het gebruik van bodem in gevaar. Voorstel is om de komende 5 jaar elk jaar 60.000 euro in de begroting te reserveren ten behoeve van toevoegingen aan het weerstandvermogen gerelateerd aan financiering van WarmteStad. Daarmee creëren we samen met het Waterbedrijf Groningen als de andere aandeelhouder over de periode 2019 – 2023 jaarlijks een investeringsruimte van circa 1,5 miljoen bij WarmteStad om proactief te kunnen anticiperen op WKO-ontwikkelingen

Energieopwekking

Energieopwekking in de stad moet 30% van het doel energieneutraal gaan realiseren. Naast warmteopwekking (biomassa, geothermie, zonnethermie, WKO) gaat het dan hoofdzakelijk om zonne-energie en windenergie.

Zonne-energie

2017 Op huizen 10 MW Op bedrijven 1,5 MW In Parken 16 MW Totaal: 27,5MW	In 2023 Op huizen 50 MW Op bedrijven 30 MW In Parken 150 MW Totaal: 237MW	In 2035 Op huizen 200 MW Op bedrijven 110 MW In Parken 500 MW Totaal 810 MW
---	---	---

Kijkende naar 2023 moet er in de komende jaren een enorme groei plaatsvinden. Op huizen 500%, bedrijven 2000% en in parken 950% groei. De opgave voor de komende collegeperiode is dus een groei van circa 800%, er moeten 8 keer zo veel zonnepanelen bijkomen. Grootste opgave (in MW) ligt in zonneparken. De grootste kansen liggen hier ook. Met name in Meerstad-Noord. Om de ambitie voor zon in 2023 te halen is het essentieel dat er een masterplan energielandschap Meerstad-Noord wordt ontwikkeld. Hiervoor is een aparte ontwikkelgroep noodzakelijk. De kosten voor deze organisatie (buiten Bureau Meerstad om) zijn geraamd op 500.000 euro. Dit is exclusief de afboeking van de Groningen (in de bijlage is een bedrag opgenomen voor de afboeking van Meerstad Noord). De gemeente Groningen is ook in onderhandeling met particuliere partijen om financiering voor dit project mogelijk te maken. Daarnaast is voor de opschaling van zonne-energie op daken van woningen en bedrijven een extra budget van 300.000 euro per jaar nodig.

Wind

2018 -	2023: 10,6 MWp wind op land	2035: 36 MWp wind op land
-----------	--------------------------------	------------------------------

Windbeleidskader wordt in mei 2018 aan de raad ter besluitvorming aangeboden. Het voornemen is om een windplatform op te richten met een aantal strategische partijen. Mogelijk dat de provincie hier ook bij aansluit. Dit windplatform neemt de volgende stap in de ontwikkeling van grootschalige windenergie: het uitvoeren van gebiedsverkenningen in de gebieden Westpoort en Roode Haan/Stainkoeln.

Deze verkenning toetst de haalbaarheid van mogelijke projecten. Het gaat in op: milieu-ruimtelijk onderzoek (waaronder natuur en ecologie), landschappelijke inpassing, financiële haalbaarheid, mogelijkheden voor financieel participeren. De verkenning wordt in een gebied participatief proces samen met omwonenden en andere belanghebbenden uitgevoerd. Deze gebiedsverkenningen zijn geraamd op € 450.000. Hierin is het proces rondom het te vormen Windplatform meegenomen. De verkenning kan gezien worden als een voorinvestering. Zodra projecten haalbaar blijken kan de planvormingsfase worden opgestart. De financiële consequenties van de planvormingsfase zijn beperkt aangezien de meeste onderzoeken en processen reeds in de verkennende fase zijn uitgevoerd. Financiering van dit project is dus

noodzakelijk om zicht te houden op de gestelde energiedoelstelling. Met windenergie zijn goede businesscases te maken. De voorinvestering kan later via een concreet project met bijbehorende businesscase worden terugverdiend.

	<i>Kosten</i>
Apparaatskosten	€ 190.000,-
Onderzoeken ruimtelijke verkenning en milieuscan	€ 40.000,-
Communicatie- en participatie kosten	€ 65.000,-
Ondersteuning derde partijen	€ 155.000,-
<i>Totaal</i>	€ 450.000,-

Energiebesparing bij bedrijven

Bedrijven nemen circa de helft van het energieverbruik voor hun rekening in de stad Groningen. Voor het actieprogramma bedrijven is structurele dekking nodig om de VTH en stimulerende taken op lange termijn uit te kunnen voeren. Hieronder volgen de (tussen)doelen uit de routekaart en de bijbehorende maatregelen.

2023 7% besparing op warmtevraag door isolatie	2035 30% besparing op warmtevraag door isolatie
---	--

Maatregelen tot 2023:

- Inzicht in en bereidheid bij bedrijven tot energiebesparing
- Voldoende bedrijven die maatregelen kunnen uitvoeren
- 24 gemeentelijke gebouwen naar label A = voorbeeld
- Collectieve aanpak energiebesparing bij winkels / binnenstad
- Collectieve aanpak energiebesparing op bedrijventerreinen (bedrijvenverenigingen)
- Platform waar ondernemers samen besparingen kunnen bespreken
- Handhaving wet milieubeheer (activiteitenbesluit)

2023 37 MWp zon-PV op bedrijfsdaken	2035 • 110 MWp zon-PV op bedrijfsdaken
--	---

- Financiering (eigen vermogen en subsidie)
- Bereidheid bij bedrijven tot installatie zonPV
- Collectieve aanpak zonnepanelen op bedrijventerreinen (bedrijvenverenigingen)
- Voorbeelddaken en ambassadeurs
- Ontzorgings- en informatietrajecten voor bedrijven starten

Voor 2018 is extra financiering (750.000) ontvangen voor het actieprogramma bedrijven. Daarnaast is een deel van het jaarlijkse budget van 1,8 miljoen beschikbaar vanuit het programma GGE. Grote bedrijven en industrie behoren niet tot het gemeentelijke takenpakket. En zo lang de

grootverbruikersregeling bestaat, is er te weinig incentive voor deze groep om maatregelen te treffen. Gemeentelijke inzet richt zich dus op bedrijven die niet onder grootverbruikersregeling vallen.

Overzicht actieplan bedrijven / energieopwekking / Aardgasloos

	S of I	Bedrag
Bedrijvenaankpak	S	750.000
Energieopwekking		
Wind	I	450.000
Zon	S	300.000
Meerstad	I	500.000 *
Aardgasloos/ Warmte	S	365.000**
Warmtestad - Noordwest	I	500.000
- WKO	S	60.000
Totaal	I	1.450.000
	S	1.475.000

* Betreft gebiedsontwikkeling en kan daarom in aanmerking komen voor het SIF.

** 450.000 voor de personele kosten is ingediend bij het meerjarenbeleid. Nb. Betreft voor een deel ook stadsvernieuwing en kan daarom gecombineerd worden met SIF-gelden.

Betreft het een politiek gevoelig punt, zo ja waarom?

In het coalitieakkoord is opgenomen 'duurzaamheid is een uitgangspunt in alles wat we doen' en 'in 2035 zijn we energieneutraal'. Daarnaast heeft het college van B&W aangegeven dat 'Energie' kernpunt is in gemeentelijk beleid en belangenbehartiging. Ontwikkeling van Groningen als koploper in de energietransitie is niet alleen belangrijk voor duurzaamheid, maar ook voor internationale kennisontwikkeling en de economie. Het betreft derhalve een belangrijke doelstelling van het college.

<i>Wat is de financiële impact?</i>	<i>Incidenteel/structureel (x1000)</i>				
<i>Bedrag in euro's x 1.000</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
	<i>950 (I)</i>				
	<i>1.415 (s)</i>	<i>1.415 (s)</i>	<i>1.415 (s)</i>	<i>1.415 (s)</i>	<i>1.415 (s)</i>

Wat is het effect als er geen middelen beschikbaar komen?

- *Gaat ten koste van de geformuleerde ambities in het Coalitieakkoord*
- *Kan negatief uitwerken op het raadsbesluit in 2035 een energie neutrale stad te zijn*
- *Kan negatieve uitwerking hebben op de ambitie om koploper in de energietransitie te zijn, zoals is uitgesproken in het Gronings Bod en in het Regeerakkoord is opgenomen.*

<p><i>Oplossingsrichting 1</i> We hopen op rijksbijdrage in 2018 voor energietransitie. We weten alleen niet hoe en hoeveel het nieuwe kabinet voor energietransitie – en specifiek het maken van wijk etp's - gaat uittrekken. De verwachting is dat er procesgeld beschikbaar komt voor gemeenten om deze wijkplannen te maken. Voor de energieopwekking zal waarschijnlijk budget beschikbaar zijn via de SDE regelingen, maar voorbereidende werkzaamheden zullen door gemeente gefinancierd moeten worden. Het is van belang om het risico te onderkennen bij tekortschietende financiering vanuit het rijk. Meest logisch is om dan voor minimaal één jaar 1.415.000 miljoen extra te claimen om zo de lopende plannen te kunnen financieren.</p>	<p><i>Voordelen</i> <i>Ambities kunnen uitgevoerd worden zonder extra gemeentelijke financiering.</i></p>
<p><i>Oplossingsrichting 2</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Faseren, wijkaanpak warmtevoorziening (50 buurten): langzamer van start gaan</i> - <i>Faseren bedrijvenactieprogramma</i> 	<p><i>Nadelen</i> <i>Onzekerheid, het is nog helemaal niet zeker wat het nieuwe kabinet gaat besluiten als het gaat om financiering van de energietransitie op lokaal niveau. In dat geval is het het meest logisch om voor in ieder geval 1 jaar 1.415.000 extra te claimen om lopende begroting te kunnen dekken.</i></p> <p><i>Voordelen</i> <i>Lagere bijdrage nodig in eerste jaren. We wachten tot andere steden het voorbeeld geven en kopiëren best practices.</i></p> <p><i>Nadelen</i> <i>Groningen is geen koploper in de energietransitie. En het doel 2035 wordt moeilijker te bereiken.</i></p>
<p><i>Prioriteit van de directie</i> Geef hier aan hoe deze aanvraag zich verhoudt tot de overige aanvragen extra beleidsmiddelen van de directie.</p>	<p>Hoge prioriteit.</p>

Knelpunten

Behalen van ambitie Groningen Energieneutraal 2035.

Omschrijving

Als de gemeente Groningen haar doel 'Groningen Energieneutraal 2035' wil halen moeten er in de komende collegeperiode enorme stappen gezet worden. Dat geldt zowel voor het verduurzamen van woningen, als voor het op wekken van energie en voor verduurzamen van vervoer. In de bovenstaande knelpunten is genoemd hoe we als gemeente het reguliere beleid kunnen voortzetten, waarin we als gemeente voornamelijk een faciliterende rol spelen. Tegelijkertijd weten we dat we in deze rol, bij lange na niet komen tot 30% duurzame energie in 2023, het einde van de komende collegeperiode en het eerste tussendoel op weg naar 2035. Om dat wel te halen is er veel grotere investering nodig.

Gebouwde Omgeving

Gebouwde omgeving	
Aantal woningen	115.000
Looptijd in jaren tot 2035	17
Aantal woningen per jaar om 2035 te halen	6765
	€
Investering verduurzamen per woning	25.000
	€
Totale investering totaal aantal woningen	2.875.000.000
	€
Totale investering per jaar	169.117.647

Jaarlijks tot 2035

	€
Investering particulier (80%)	135.294.118
	€
Investering overheid (20%)	33.823.529
Waarvan	
	€
Gemeente Groningen (30%)	10.147.059
	€
Rijk (70%)	23.676.471

	€
Jaarlijks budget Gemeente Groningen	10.147.059
	€
College periode (4 jaar)	40.588.235

Om energieneutraal te worden zullen alle woningen in Groningen aangepakt moeten worden. Dat kan op verschillende manieren (all electric, warmtenet, isolatie etc.). Als we in 2035 115.000 woningen willen hebben verduurzaamd, dan levert dat een opgave van 6765 woningen per jaar (corporatie en particulier) op. Met een gemiddelde investering van 25.000 euro per jaar, betekent dat een totale investering van 169 miljoen per jaar. Een groot gedeelte – 80% - van de kosten zal ten laste van de eigenaar (corporatie of particulier) vallen. Om de transitie in de gebouwde omgeving echt op gang te brengen stellen wij voor om 4 jaar lang 20% van de investering door de

overheid te laten betalen. Waarvan 70% door de Rijksoverheid en 30% door de gemeente. Dat komt neer op een jaarlijkse investering van ruim 10 miljoen euro door de gemeente Groningen. Hetgeen ruim 40 miljoen euro in de gehele collegeperiode betekent. Let op, de Rijksoverheid heeft nog geen toezeggingen gedaan voor een bijdrage van 70% (van 20% van totaal).

Wat betreft grote bedrijven en industrie kiezen wij ervoor om alleen faciliterend op te treden. Zo lang de grootverbruikersregeling voor gas bestaat, is het namelijk niet lonend om deze grootverbruikers financieel te ondersteunen in het streven naar verduurzaming.

Energieopwekking

Naast het verduurzamen van woningen ligt er ook een grote uitdaging in het opwekken van duurzame elektriciteit en duurzame warmte. Veel kleinschalige opwek ontwikkelt zich zonder overheidsingrijpen, maar de grote slagen kunnen alleen gemaakt worden als de overheid garant staat voor risico's en onrendabele toppen afdekt. Twee projecten die in de komende collegeperiode ontwikkeld kunnen worden zijn Meerstad Noord (afboeking van gronden) en een warmteleiding vanaf de Eemshaven/Delfzijl naar de stad. Voor beide projecten is een serieus plankrediet nodig, waarbij we bij een voorzichtige schatting uitgaan van eenmalig 25 miljoen euro.

Mobiliteit

Het Openbaar Vervoer in Groningen wordt flink verduurzaamd. Stadsbussen worden elektrisch en regioliijnen gaan rijden op waterstof. Het OV-bureau speelt hierin een belangrijke rol. Voor het waterstoftankstation is echter ook een flinke investering van de overheden nodig. Het betreft het busstation aan de Peizerweg. Ook het wagenpark en tankstation van IederZ kan dan gelijk verduurzaamd worden. Dit vergt een extra investering vanuit de gemeente. De schatting is dat dit in de komende collegeperiode circa 15 miljoen euro gaat kosten.

Betreft het een politiek gevoelig punt, zo ja waarom?

Ja, alle genoemde projecten zijn cruciaal voor het realiseren van de politieke doelstelling Groningen Energieneutraal 2035. In het coalitieakkoord is opgenomen 'duurzaamheid is een uitgangspunt in alles wat we doen' en 'in 2035 zijn we energieneutraal'. Daarnaast heeft het college van B&W aangegeven dat 'Energie' kernpunt is in gemeentelijk beleid en belangenbehartiging. Ontwikkeling van Groningen als koploper in de energietransitie is niet alleen belangrijk voor duurzaamheid, maar ook voor internationale kennisontwikkeling en de economie. Het betreft derhalve een belangrijke doelstelling van het college.

<i>Wat is de financiële impact?</i>	<i>80 miljoen euro euro in 4 jaar</i>				
<i>Bedrag in euro's x 1.000</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
<i>incidenteel</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	

Wat is het effect als er geen middelen beschikbaar komen?

- *Gaat ten koste van de geformuleerde ambities in het Coalitieakkoord*
- *Kan negatief uitwerken op het raadsbesluit in 2035 een energie neutrale stad te zijn*
- *Kan negatieve uitwerking hebben op de ambitie om koploper in de energietransitie te zijn, zoals is uitgesproken in het Gronings Bod en in het Regeerakkoord is opgenomen.*

Oplossingsrichting 1: Het Rijk draagt meer bij, waardoor projecten niet uit eigen middelen betaald hoeven te worden.

Minder gemeentelijke investeringen.

<i>Oplossingsrichting 2</i> De uitdaging energieneutraal 2035 kan niet langer vooruit geschoven worden, daarvoor is de uitdaging te groot.	<i>Is onwaarschijnlijk.</i>
	<i>Voordelen</i>
	<i>Nadelen</i>
<i>Prioriteit van de directie</i> Geef hier aan hoe deze aanvraag zich verhoudt tot de overige aanvragen extra beleidsmiddelen van de directie.	